

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
інформаційно комп'ютерних технологій

м. Житомир, пр. Шкільний, 10, протокол № 1

Голова вченої ради

Тетяна НІКІТЧУК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасний штучний інтелект»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»

освітньо-професійна програма «Прикладна лінгвістика»
факультет інформаційно комп'ютерних технологій
кафедра комп'ютерної інженерії та кібербезпеки

Схвалено на засіданні
Кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки

21 серпня р., протокол № 4

Завідувач кафедри

[Signature] Андрій ЄФІМЕНКО

Гарант освітньо - професійної програми
кандидат філологічних наук, доцент

[Signature] Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Розробник: старший викладач кафедри комп'ютерної інженерії
та кібербезпеки Оксана ОКУНЬКОВА

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	вибіркова	
Модулів – 4	Спеціальність: 035 «Філологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		3-й	–
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		6	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4 самостійної роботи – 1,6	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		_32 год.	год.
		Практичні	
		32 _ год.	_ год.
		Лабораторні	
		_ _ год.	_ год.
		Самостійна робота	
26_ год.	год.		
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 71 % аудиторних занять, 29 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – ___% аудиторних занять, ___% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Системи штучного інтелекту» є формування у студентів необхідної бази теоретичних знань у галузі лінгвістичних проблем штучного інтелекту, а також навичок вирішення ряду логічних лінгвістичних задач штучного інтелекту та роботи з експертними системами.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

детальний розгляд ключових напрямків та принципів теорії штучного інтелекту, з особливим фокусом на прикладні лінгвістичні проблеми:

- розглянути ключові напрямки досліджень у теорії штучного інтелекту;
- визначити центральні поняття теорії штучного інтелекту;
- проаналізувати завдання теорії штучного інтелекту з позицій суміжних дисциплін з особливим фокусом на прикладні лінгвістичні питання;
- розглянути задачі у сфері лінгвістичної інженерії знань, обробки природної мови, оптимізації пошуку, створення експертних систем та машинного перекладу;
- розвинути практичні навички студентів в оптимізації Інтернет-пошуку;
- проаналізувати типові експертні системи та лінгвістичні завдання у процесі їх створення та використання.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 35 «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика»:

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 13. Здатність забезпечувати лінгвістичний супровід інформаційних систем

ФК 14. Здатність до автоматизованої обробки текстової інформації.

ФК 15. Здатність розуміти та вміло використовувати лінгвістичні, математичні та числові методи в професійній діяльності.

ФК 17. Знання мов, методів та технологій проектування та програмування.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання визначених стандартом вищої освіти зі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 4

спеціальності 35 «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика»:

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 21. Розв'язувати завдання в галузі обробки інформації.

ПРН 23. Уміння створювати електронні мовні ресурси: корпуси, словники.

ПРН 26. Створювати веб-контент інтерфейсів програмного забезпечення.

ПРН 28. Здійснювати автоматизовану обробку текстових даних.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Базові поняття штучного інтелекту.

Тема 1. Вступ до штучного інтелекту Поняття природного інтелекту. Поняття штучного інтелекту. Короткі історичні відомості про штучний інтелект. Парадигми штучного інтелекту. Сучасний стан розвитку штучного інтелекту.

Тема 2. Класифікація систем штучного інтелекту Представлення знань та розробка систем, які базуються на знаннях. Програмне забезпечення інтелектуальних систем. Розробка природномовних інтерфейсів. Інтелектуальні роботи. Навчання та самонавчання. Розпізнавання образів. Нові архітектури комп'ютерів. Комп'ютерна творчість.

Змістовий модуль 2. Аналіз текстової інформації. Text Mining.

Тема 3. Комп'ютерний аналіз текстових даних.

Інформаційні технології в лінгвістичних дослідженнях. Аналіз текстів засобами офісних програм. Рецензування документів з використанням сервісів Google.

Тема 4. Автоматизовані системи аналізу текстових даних.

Огляд основних показників та інструментів SEO-аналізу тексту. Перевірка на відповідність вимогам пошукових систем. Методи проведення SEO-аналізу тексту. Особливості роботи алгоритмів у пошукових системах. Використання прикладних онлайн програм для проведення SEO – аналізу текстів.

Тема 5. Автоматизовані системи реферування та анотування текстів. Методи і прийоми автореферування текстів. Одномовне та багатомовне реферування. Алгоритми реферування. Оцінка якості реферування. Використання прикладних програм узагальнення текстів.

Змістовий модуль 3. Аналіз текстової інформації засобами мови Python.

Тема 6. Операції над символьними рядками.

Символьні рядки. Тип даних str. Екрановані послідовності. Витяг символів.

Текстові та CSV-файли, створення, запис та читання. Візуалізація лінгвістичних досліджень.

Змістовий модуль 4. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки NLP мови Python.

Тема 7. Задачі аналізу текстової інформації засобами бібліотеки NLP.

Постановка задачі аналізу текстової інформації. Етапи аналізу текстів.

Добування ключових понять із тексту. Класифікація текстових документів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

Методи кластеризації текстових документів. Засоби аналізу текстової інформації. Токенізація, нормалізація текстів. Визначення тональності.

Змістовий модуль 5. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy мови Python.

Тема 8. Задачі аналізу текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy. Засоби аналізу текстової інформації. Токенізація, нормалізація текстів. Визначення тональності.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	Практичні роботи	самостійна робота	усього	лекції	лабораторні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Базові поняття штучного інтелекту.								
Тема 1. Вступ до штучного інтелекту.	4	2		2				
Тема 2. Класифікація систем штучного інтелекту	4	2		2				
Разом за змістовий модуль 1	8	4		4				
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Аналіз текстової інформації. Text Mining.								
Тема 3. Аналіз текстів засобами офісних програм та сервісів Google.	6	2	2	2				
Тема 4. Методи та засоби проведення SEO-аналізу тексту.	6	2	2	2				
Тема 5. Автоматизовані системи реферування текстів.	12	4	6	2				
Разом за змістовий модуль 2	24	8	10	6				
Модуль 3								
Змістовий модуль 3. Засоби мови Python обробки текстових даних.								
Тема 6. Операції над символьними рядками.	6	2	2	2				
Разом за змістовий модуль 3	6	2	2	2				
Модуль 4								
Змістовий модуль 4. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки NLTK мови Python.								
Тема 7. Задачі аналізу текстової інформації засобами бібліотеки NLTK.	40	16	16	8				
Разом за змістовий модуль 4	40	16	16	8				
Модуль 5								
Змістовий модуль А5. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy мови Python.								

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015							Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020	
	Екземпляр № 1							Арк 9 / 6	
Тема 8. Задачі аналізу текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy.	12	2	4	6					
<i>Разом за змістовий модуль 5</i>	12	2	4	6					
РАЗОМ:	90	32	32	26					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Рецензування текстової інформації в офісних програмах.	2	
2.	Дослідження програмного забезпечення для SEO-аналізу текстових даних.	2	
3.	Дослідження програмного забезпечення реферування (узагальнення) текстів.	2	
4.	Дослідження програмного забезпечення реферування (узагальнення) англомовних текстів.	2	
5.	Дослідження програмного забезпечення реферування (узагальнення) україномовних текстів.	2	
6.	Засоби мови Python обробки текстових даних.	2	
7.	Бібліотека NLTK мови Python. Токенізація текстів.	2	
8.	Бібліотека NLTK мови Python. Стемінг та лемітизація тексту.	2	
9.	Використання нормалізованих даних для аналізу тексту. Векторне представлення.	2	
10.	Використання нормалізованих даних для аналізу тексту. Векторне представлення TF/ IDF.	2	
11.	Проведення TF/ IDF аналізу. Візуалізація результатів.	2	
12.	Використання n- грам для проведення аналізу текстів. Візуалізація результатів.	2	
13.	Нормалізація україномовних текстів.	2	
14.	Аналіз тональності текстів.	2	
15.	Аналіз тексту засобами бібліотеки SpaCy.	2	
16.	Аналіз тексту засобами бібліотеки SpaCy	2	
Разом		32	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 8

6. Завдання для самостійної роботи

- Тема 1. Історія виникнення та розвитку штучного інтелекту. Сучасні напрями створення штучного інтелекту.
Рецензування в офісних програмах.
- Тема 2. Програмне забезпечення інтелектуальних систем. Розробка природномовних інтерфейсів.
- Тема 3. Колективне рецензування документів. Аналіз проведеного рецензування.
- Тема 4. Основні пункти SEO аналізу текстів. . Особливості роботи алгоритмів у пошукових системах.
- Тема 5. Алгоритми реферування. Оцінка якості реферування.
- Тема 6. Методи роботи з символічними рядками. Візуалізація лінгвістичних досліджень.
- Тема 7. Класифікація текстових документів. Методи кластеризації текстових документів. Бібліотека NLTK.
- Тема 8. Засоби аналізу текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені програмою дисципліни

8. Методи навчання

Освітній процес побудований на сполученні лекційних і практичних занять зсамостійною роботою студентів.

Лекційні заняття призначені для теоретичного осмислення й узагальнення складних розділів курсу, що висвітлюється в основному на проблемному рівні. Практичні заняття призначені для формування у студентів практичних навичок і вмінь використання існуючих та розробки і написання комп'ютерних програм на мові Python для вирішення задач обробки текстової інформації.

Самостійна робота студента полягає в опрацюванні лекційного матеріалу, завдань для самостійної роботи, виконанні практичних робіт та оформлення звітів.

9. Методи контролю

Проведення контрольних-модульних робіт, захист звітів з лабораторних робіт, залік, проведення тестових контрольних робіт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 1

10. Розподіл балів

Модулі та їх елементи	Форма контролю	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Базові поняття штучного інтелекту.		
Разом за змістовий модуль 1		
Змістовий модуль 2. Аналіз текстової інформації. Text Mining.		
Лабораторна робота № 1	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 2	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 3	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 4	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 5	Виконання і захист ЛР	5
Разом за змістовий модуль 2		
		25
Змістовий модуль 3. Засоби мови Python обробки текстових даних.		
Лабораторна робота № 6	Виконання і захист ЛР	5

Разом за змістовий модуль 3		5
Змістовий модуль 4. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки NLTK мови Python.		
Лабораторна робота № 7	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 8	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторні роботи № 9	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторні роботи № 10	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторні роботи № 11	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторні роботи № 12	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторні роботи № 13	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 14	Виконання і захист ЛР	5
Разом за змістовий модуль 4		40
Змістовий модуль А5. Аналіз текстової інформації засобами бібліотеки SpaCy мови Python.		
Лабораторна робота № 15	Виконання і захист ЛР	5
Лабораторна робота № 16	Виконання і захист ЛР	5
Разом за змістовий модуль 5		20
Тест 1		10
Тест 2		10
Разом тести		20
Оцінка по дисципліні		100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.05- 05.01/125.001/ВК5.1 -2020
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 10

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Анісімов А. В., Дорошенко А.Ю., Погорілий С. Д., Дорогий Я. Ю Програмування числових методів мовою Python підруч; за ред. Анісімова А.В.. – К. Видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2014. – 640 с.
2. Бенгфорд Б., Білбро Р., Охеда Т. Прикладний аналіз текстових даних на Python - СПб.: Питер, 2019. — 368 с.
3. Костюченко А.О. Основи програмування мовою Python: навчальний посібник. Ч.: ФОП Баликіна С.М., 2020. -180 с.
4. Яковенко А.В Основи програмування. Python. Частина 1 підручник для студ. спеціальності 122 "Комп'ютерні науки", КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові данні – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 195 с.

Допоміжна література

1. Васильєв О. М. Програмування мовою Python. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. – 504с.
2. Руденко В., Жугастров О. Інформатика. Основи алгоритмізації та програмування мовою Python. Харків: Ранок, 2019. – 192 с.
3. Копей В. Б. Мова програмування Python для інженерів і науковців : навч. посіб. / В. Б. Копей. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 272 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.python.org/>
2. <https://wingware.com/>
3. <https://www.jetbrains.com/pycharm-edu/?fromMenu>
4. <https://python-patterns.guide/>
5. <https://docs.python.org/3/library/sys.html>
6. <https://docs.python.org/3/library/os.html>
7. https://www.w3schools.com/python/python_regex.asp
8. <https://realpython.com/python-web-scraping-practical-introduction/>
9. <https://realpython.com/pandas-dataframe/>